

Anyanyelv és modernizáció

2026 október 29. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

A világ leg?sibb, ma is tömegesen beszélt nyelvét, hangsúlyait, rejtett üzeneteit több mint kétezer éve nem érti a nyugat.

A világ leg?sibb, ma is tömegesen beszélt nyelvét, hangsúlyait, rejtett üzeneteit több mint kétezer éve nem

érti a nyugat. A “nagy nyelvi fal” egyszerre járul hozzá Kína mai sikeréhez és rejtelmességéhez. Hogyan állították ezt az archaikus kódot a kínai modernizáció szolgálatába?

Jing Tsu tajvani születésű nyelvész, a Yale Egyetem professzora. Családjával gyermekként emigrált az Egyesült Államokba, ám édesanyja figyelmet fordított rá, hogy az angol nyelvvel párhuzamosan a kínai kalligráfiát is elsajátítsa. Bár a nyugatiak (köztük maga Hegel) évszázadok óta úgy vélték, hogy a kínai nyelv összeegyeztethetetlen a modern élettel, a kislányt magával ragadták az ősi karakterek, olyannyira, hogy a felcseperedő Tsu végül a kelet-ázsiai kultúrák tanulmányozásából doktorált a Harvard Egyetemen. Könyve arról szól, hogyan készítette fel magát egy archaikus, több ezer éves civilizáció a globális, digitális korszakra.

A kínai a legészibb a világon az élő és jelentős népesség által beszélt nyelvek közül. 1,3 milliárd ember tekinti anyanyelvének, miközben struktúrái 2200 éve (a nyelv első sztentendizálása óta) változatlanok. A Nyugat uralkodói, egyházi előjárói, felfedezői, tudósai és költői évszázadok óta próbálják megfejteni a titkait; feltörni a kódot, hogy hozzáférjenek ennek a különösen nehéz és összetett kommunikációs rendszernek a mélyebb jelentéstartalmához, ezáltal kerülve közelebb Kína megértéséhez. A nyelvek világokat szülnék – fogalmaz Jing Tsu.

Ahogy a Nyugat tudományos és technológiai eredményeiben meghatározó szerepet játszott a görög ábécé elterjedése, s ahogyan a magyar nyelv sajátos logikájának is lehet némi köze honfitársaink (Bolyai, Szilárd, Neumann stb.) elkészítette mértékét hozzájárulásához a reáltudományok fejlődéséhez, úgy Kína történelme és szellemisége sem választható el a nyelvük természetétől. Utóbbi mi, nyugatiak máig nem értjük igazán – ahogyan szerzőnk fogalmaz, “a kínai nyelv a valódi kínai nagy fal”.

A kínai írás több tízezer képszerű karakterből épül fel, amelyeket fentről lefelé, balról jobbra tartó tollvonásokkal vetnek papírra, s amelyek többféleképpen kiejthetők, más-más jelentéstartalommal ruházva fel őket. A kínait Tsu már diákkorában sokkal érdekesebbnek találta az angolnál, nem utolsósorban azért, mert kevésbé érezte röghöz kötöttnek. Szerinte az angolban az úgynevezett “kritikai gondolkodás, ez a szellemi akrobata-mutatvány az egyedüli elfogadható módja egy koherens és logikus érvelés összeállításának”. “Kínaiul sohasem kell dogmatikusan gondolkodnom ahhoz, hogy meggyőzően kölcsönözzek a mondataimnak.” Ezzel együtt (vagy éppen ezért) a kínait csaknem lehetetlennek tűnő feladat volt úgy modernizálni, hogy alkalmas legyen a görög ábécére és az angol nyelvre épülő új, globális kereskedelmi és kommunikációs rendszerre, így a digitális hálózatokra való rákapcsolódásra. E fantasztikus könyvben Jin részletesen elmeséli, kik és hogyan, miféle tudományos és technikai leleményekkel hangolták össze az ősi kínait előbb a távíróval, később a mechanikus írógéppel, végül a modern számítógépekkel. Napjainkban a világ negyede kínai írással állítja elő új digitális adatokat; mindezt anélkül, hogy nyelvi értékeik közül bármi elveszett volna.

Kína alig egy évszázaddal ezelőtt még egy összeomló félben lévő birodalom volt, ahol az írás és az olvasás a kevesek kiváltságának számított. Ugyanez az ország ma a világ egyik legerősebb nemzete. Amikor a nyugat a világuk korszerűsítése és a hagyományaik tisztelete közötti választásra próbálja rászorítani őket, sohasem jár sikerrel, a kínaiak ugyanis tapasztalatból tudják, hogy a kettő egyszerre is lehetséges.

Jing Tsu: Kingdom of Characters. A Tale of Language, Obsession, and Genius in Modern China. Allen Lane, 2024

Forrás: BNG - <https://substack.com/@bngergo>

Ajánló
